

LEO PAPA VII

NOTITIA HISTORICA

(Apud Mansi, Conciliorum ampl. collect., tom. XVIII, pag. 375.)

Leo hujus nominis septimus pontificatum adeptus est anno Redemptoris 936, tempore Constantini et Romani imperatorum orientalium; de quo Flodoardus in Chronico prædicto anno ista scribit: *Joanne papa fratre Alberici defuncto, Leo quidam Dei servus Romæ papa constituitur. Hic Odonem abbatem Cluniacensem, virum sanctitate celeberrimum, vocavit Romam, ut inter Hugonem regem Italiæ, qui Romam obsidere cœperat, et Albericum Romæ principem, pacis componendæ sesquestrum ageret. Venit abbas sanctissimus, suaque intercessione apud utrumque hoc obtinuit ut Albericus filiam Hugonis conjugem acciperet, et Hugo obsidionem solveret.*

Hujus tempore mortuus est Henricus rex Germaniæ, decus Christianæ religionis, qui post multas alias gentes, de quibus supra, Cuusum Daniæ regem ad Christi fidem convertit, ipsosque Danos ab hominum immolatione revocavit, regniq[ue] hæredem filium suum Othonem; pietate et fortitudine militari sibi non dissimilem, reliquit.

Eodem hoc tempore, ad afflictionem et perturbationem Ecclesiæ, Manasses Arelatensis episcopus novam addidit miseriam, quando homo ambitiosus sua sede nequaquam contentus, opera Hugonis regis Italiæ, non tantum Veronensem, Tridentinam, et Mantuanam, verum etiam Mediolanensem Ecclesiam invasit, asserens se id facere exemplo principis apostolorum, qui etiam Romanam, Antiochenam, Alexandrinam Ecclesias simul possedisset. Hæc Luitprandus, qui Dei et legum contemptorem peracri invectura perstringit. Leo cum sedisset annis tribus et sex mensibus, defunctus est (709).

LEONIS PAPÆ VII
EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA

I.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO FULDENSI.

(ANNO 926.)

*Monasterii Salvatoris Fuldensis privilegia, petente
Hadamaro abbate, confirmat:*

[Dronke. *Cod. diplom. Fuld.*, p. 315]

LEO episcopus, servus servorum Dei, HADAMARO religioso abbati venerabilis monasterii Domini Salvatoris, et per te in eodem venerabili monasterio successoribusque tuis abbatibus in perpetuum.

Summam gerentes sollicitudinem omnium venerabilium locorum, quantum ex divino adjutorio possibilitas datur, de eorum stabilitate satagere studemus. Hoc namque studio et divina placatur clementia, et laus Ecclesiæ Christi procuratur. Nam potiori et nos fiducia pro impetranda venia delictorum æternam pietatem audemus implorare. Et ideo reverentia tua postulavit a nobis quatenus jam dictum venerabile monasterium Domini Salvatoris a sancto Bonifacio episcopo constructum loco qui vocatur Boconia erga ripam fluminis Fuldaha privilegii sedis apostolicæ munimine decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submit-

tatur. De qua re pius desideriis faventes hac nostra apostolica auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus secundum privilegii seriem quod ab antecessore nostro bonæ memoriæ Marino hujus almæ sedis præsule inibi perpetualiter factum nobis ostendere satagisti. Et ideo omnem cujuslibet ecclesiæ sacerdotem in præfato venerabili monasterio ditionem quamlibet habere auctoritatem præter sedem apostolicam, et episcopum in cujus diocesi idem venerabile monasterium constructum esse dignoscitur, cui licentiam concedimus tantum cum opportunitas consecrandi altaris fuerit. Prohibemus ita, ut, nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solennitatem quispiam præsumat omnino celebrare, ut profecto juxta id quod subjectum apostolicæ sedi firmitate privilegii consistit inconcusse dotatum permaneat locisque ac rebus tam eis quas moderno tempore tenet vel possidet quam quas futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium absque illius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Cæterum vero hoc deliberantes decernimus ut congruis temporibus nostræ sollicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter religio a Vignolio editi catalogi), imperantibus in Oriente Constantino Porphyrogenito, in Occidente vero Othone magno Henrici filio Inapp. Obiit circa diem 18 Julii anni 939, sepultusque est ad sanctum Petrum. »

(709) Nonnihil in notis temporum variat Bullarium magnum Vaticanum, quod sic habet: « Leo septimus, Italus, patria Romanus, ordinatus ante diem 9 mensis Januarii anno 936. Sedit annos III, dies X (uti conveniunt præter alios auctores quatuor

monastica regulari habitu dirigatur concordiaque convenienti ecclesiastico ritu mancipetur, ne forte, quod absit, sub hujus privilegii obtentu animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquo modo retorqueatur. Et neque regi neque episcopo cuiuslibet vel comiti vel alii magnæ parvæque personæ licitum sit quamlibet vim inferre sive aliquam controversiam facere in rebus vel familiis ejusdem sæpediti venerabilis monasterii. Et auctoritate nostra interdiximus ut nulla femina inibi ingredi unquam præsumat. Nemo in eodem monasterio venerabili vel in cæteris ejus locis placitum habeat. Nemo servos vel colonos ad aliquod servitium constringat illis tantum exceptis personis quibus abbas ad utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit. Eligendi sibi abbates quando opus fuerit fratres inter se potestatem omnimodis habeant secundum regulam sancti Benedicti sine ullius personæ contradictione. Tibique, fili dilecte Hadamare, quia te bene eruditum et eloquentem virum esse novimus, verbum Dei prædicare auctoritate sancti Petri et concedimus et præcipimus. Igitur statuente apostolica cura decernimus per hujus decreti nostri paginam ut quicumque cujuslibet ecclesiæ antistes vel quicumque dignitate prædita persona hanc privilegii nostri auctoritatem quam prærogativa principis apostolorum firmamus temerare præsumpserit, nisi cito resipiscat, anathema sit et iram Dei incurrens a cætu sanctorum omnium extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat apostolica auctoritate roborata. Qui autem custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionem et gratiam a Domino consequatur.

Scriptum per manus Leonis scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Maio, indictione nona. Datum III Idus Maii per manum Nicolai primicerii summæ apostolicæ sedis, anno Deo propitio pontificatus domni Leonis summi pontificis et universalis sexti papæ in sacratissima sede beati Petri apostoli primo in mense [Maio] et indictione nona.

II.

BULLA PRO CŒNOBIO SUBLACENSIS.
(ANNO 936.)

Monasterio Sublacensi, a Saracenis vastato, bona et privilegia confirmat, petente « Alberico gloriosissimo principe atque omnium Romanorum senatore. »

[Muratori, *Antiq. Ital.* VI, 201.]

LEO, episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo filio LEONI presbytero et monacho atque abbati venerabilis monasterii sancti Benedicti, quod situm est in Sublaco, tuisque successoribus in perpetuum, etc.

His qui Deo devote ac sollicite die noctuque sine intermissione laudem persolvunt, renumerationem vel præmium a Deo speramus habere, quia pro illorum piis locis restauratione . . . maxime, qui sive incendio, sive de alia devastatione vel ruina . . . pro qua beatissimi Patri nostri Benedicti cœnobii, ubi venerabilis ac dilectissimus filius noster Leo præesse videtur, ubi etiam amor

A magnifici viri, ac dilectissimi nostri fidelis Alberici charitatis ardore flagrat, tam ejus suggestioni, quamque et nostræ clementiæ vigilantissimo animo ad pristinum statum Domino protegente restaurare et in perpetuum permanere curavimus. Ad hoc enim opus Deus priore nos omni esse permisit, ut qui nostro pastoralis exemplo atque sollicitudine subesse noscuntur, condiscant et incunctanter intelligant quod in causis emergentibus sint acturi. Quapropter peccatis et iniquitatibus imminentibus, qui in hoc mundo accrescunt, atque ab antiqui hostis argumento pestifero volunt diversa ac multiplicia damna auferre. Et qui dum quodam tempore supradictum monasterium doctoris et confessoris Christi beati Benedicti in loco, qui B Sublacus dicitur, igne consumptum, et ab Agarenis gentibus dissolidatum fuit, ubi non solum ea quæ usu sive utilitate supertulimus, concremaverunt, verum etiam et universa instrumenta chartarum, quæ in ipso venerabili monasterio tam Romanis pontificibus, quam etiam a nonnullis Christianis hominibus ob delictorum veniam sponte fuerunt oblata, omnia periter cum subsidiis monachorum exusta sunt: quod nos inopinatum opus audivimus, satis perterruit, tamen pro mercede et remedio animæ nostræ, nostrique dilectissimi filii, videlicet Alberici gloriosissimi principis, atque omnium Romanorum senatoris, et vestræ restaurationis post damna sæpe dicti monasterii possessiones, chartulasque consumptas, etc., per hoc apostolicum privilegium, sicut a prædecessoribus nostris Nicolao et Joanne quondam pontificibus, vel aliis, etc.

Scriptum per manus Leonis scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Julio, indictione IX. Bene Valet.

Datum V Idus Julias per manum Nicolai primicerii summi apostolicæ sedis, anno primo domni Leonis sexti papæ.

III.

BULLA PRO MONASTERIO CLUNIACENSIS.
(ANNO 937.)

S. Odoni abbati Cluniacensi et ejus successoribus Escutiolæ curtis possessionem asserit.

[*Bullar. Cluniac.*, 3.]

D LEO episcopus, servus servorum Dei, Odoni venerabili abbati Cluniacensis monasterii, suisque successoribus in perpetuum.

Desiderium quod religioso proposito et sanctorum locorum stabilitati pertinere monstratur, sine aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum. Et quoties in quibusdam ejus utilitatibus commodisve noster ascensus, et solitum apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, et ratum pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc et ipsius venerabilis loci salus et indemnitas procuretur, et nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus præscribatur. Igitur quia postulavit a nobis tua reverentia quatenus confir-

maremus tibi tuoque monasterio curtem nomine A
Escutiolam cum ecclesiis, casis, terris, campis,
pratis, pascuis, silvis, salictis, arboribus pomife-
ris, fructiferis vel infructiferis diversi generis, pu-
teis, fontibus, rivis aquæ perennis, ac cunctis ad-
jacentibus suis cultis vel incultis una cum famu-
lis masculis et feminis ibidem vel ubique residen-
tibus, cum omnibus ad ipsam curtem generaliter
et in integro pertinentibus sitam in comitatu Ma-
tiscoensi vel Eduensi, quam vir bonus Gaufredus
comes tam pro redemptione animæ suæ, quam
parentum suorum, per chartulæ seriem donavit
prædicto monasterio : nos vero inclinati tuis pre-
cibus, qui vicem apostolicam retinemus, et quibus
cura est omnium Ecclesiarum commissa, maxime
istius monasterii, quod juri subjectum est, ita B
confirmamus sicut supradictus Gaufredus comes
per chartulæ seriem supradicto monasterio dona-
vit : ut nullus homo parvus magnusve, vel cujus-
cunque dignitatis audeat vel præsumat contra hoc
nostrum privilegium in supradicta curte, vel in
aliis rebus ad ipsam curtem pertinentibus, inva-
sionem, vel molestiam, aut inquietudinem facere ;
sed ab ista præsentis decima indictione, ipsæ res
per nostram apostolicam auctoritatem secure et
quiete perpetualiter in eodem monasterio perman-
neant. Pro quo etiam sub divini judicii obtestatione
promulgantes decernimus, ut nullo ingenio aut
argumento auferre audeant ; potius autem jure
perpetuo in eodem venerabili monasterio, ut su-
perius affixum est, proficiant, et in potestate atque C
ditione Odonis abbatis, vel omnium successorum
suorum abbatum seu monachorum ibidem Deo
servientium permaneant disponenda atque possi-
denda. Si quis autem temerario ausu contra hu-
jus nostræ apostolicæ præceptionis seriem a nobis
promulgatam venire vel agere tentaverit, sciat se
domini nostri apostolorum principis Petri anathe-
matis vinculo innodatum, et cum diabolo et
ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda tradi-
tore Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi in
æternum ignem concremandum, simulque et in
voraginem tartareumque chaos demersus cum
impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custodes,
et obedientes, atque observantes hujus nostræ
salutiferæ præceptionis exstiterint, benedictio-
nis gratiam et cœlestis retributionis æterna
gaudia a justo iudice Domino Deo nostro con-
sequi mereantur.

IV.

PRIVILEGIUM PRO EODEM MONASTERIO.

(ANNO 937).

*S. Odoni abbati Cluniacensi et successoribus ejus
Savinias curtem asserit.*

[*Bullar. Cluniac.*, 3].

LEO episcopus, servus servorum Dei, ODONI ve-
nerabili abbati Cluniacensis monasterii, suisque
successoribus in perpetuum.

Desiderium quod religioso proposito et sancto-
rum locorum stabilitati pertinere monstratur, sine
aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum ;
et quoties in quibusdam ejus utilitatibus commo-
disve noster assensus, et solitum apostolicæ auc-
toritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis
intuitu nos convenit subvenire, et ratum pro inte-
gra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc, et ip-
sius venerabilis loci salus et indemnitas procuren-
tur, et nobis quoque lucri potissimum præmium
a conditore omnium Deo in sidereis arcibus præ-
scribatur. Igitur quia postulavit a nobis tua reve-
rentia quatenus confirmarem, tibi tuoque mo-
nasterio curtem quæ vocatur Cavinia cum casis
et vineis, seu terris et silvis, campis, pratis, pas-
cuis, salictis, arboribus pomiferis, fructiferis vel
infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis
aquæ perennis, ac cunctis adjacentibus suis cultis
vel incultis, una cum famulis masculis et feminis
ibidem, vel ubique residentibus, et cum omnibus
ad suprascriptam curtem, generaliter et integro
pertinentibus, sitam in comitatu Matisconensi,
quam piæ memoriæ Rodolphus pro redemptione
animæ suæ, atque parentum, fratrisque sui Hugo-
nis, per præcepti paginam donavit prædicto mo-
nasterio : nos vero inclinati precibus tuis, qui vi-
cem apostolicam retinemus, et quibus cura om-
nium ecclesiarum commissa est maxime istius mo-
nasterii quod juri sanctæ Romanæ atque aposto-
licæ ecclesiæ nobisque subjectum est, ita confir-
mamus, sicut per præceptum prædictus Rodul-
phus donavit supradicto monasterio, ut nullus
homo parvus magnusve, vel cujuscunque dignita-
tis, audeat vel præsumat contra hoc nostrum
apostolicum privilegium in supradicta curte, vel
in aliis rebus ad ipsam curtem pertinentibus, ali-
quam invasionem, vel molestiam, aut inquietudi-
nem facere : sed ab ista decima indictione, istæ
res per nostram apostolicam auctoritatem secure
et quiete perpetualiter in eodem monasterio per-
maneant : pro quo etiam sub divini judicii obtes-
tatione promulgantes decernimus, ut nullo inge-
nio aut argumento auferre audeant ; potius autem
jure perpetuo in eodem venerabili monasterio, ut
superius affixum est, proficiant et in potestate atque
ditione Odonis abbatis, vel omnium successorum
suorum abbatum, seu monachorum ibidem Deo
servientium permaneant disponenda atque possi-
denda. Si quis autem temerario ausu contra
hujus nostræ apostolicæ præceptionis seriem a nobis
promulgatam venire vel agere tentaverit, sciat se
Domini nostri apostolorum principis Petri anathe-
matis vinculo innodatum, et cum diabolo et ejus
atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Do-
mini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi in æter-
num ignem tartareumque chaos demersus, cum im-
piis deficit. Qui vero pio intuitu custodes et obe-
dientes atque observatores hujus nostræ salutiferæ
præceptionis exstiterint, benedictionis gratiam, et

eclestis retributionis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereantur. Amen.

V.

LEONIS VII EPISTOLA AD GERHARDUM LAUREACENSEM
ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 937).

Pallium ad eum mittit.

[Apud Mansi, *Conc.* t. XVIII, 376].

LEO episcopus servus servorum Dei, reverendissimo et sanctissimo confratri nostro GERHARDO sancte Laureacensis Ecclesiæ archiepiscopo quonibus diebus vitæ tantum tue exhinc amodo.

(710) Si pastores ovium solem geluque pro gregis sui custodia die ac nocte ferre contenti sunt, et ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant; quanto sudore, quantaque cura debeamus esse pervigiles nos, qui pastores animarum dicimur, attendamus, et susceptum officium exhibere erga custodiam dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro nostra desidria ante summum pastorem negligentis reatus excruciet. Unde modo honoris reverentia sublimioris inter cæteros judicamus [judicamur, HARD.]. Pallium autem fraternitati tuæ ad missarum solemnia celebranda concedimus, quo tibi, non aliter Ecclesiæ tuæ privilegiis in suo statu manentibus, uti largimur, non solum in die consecrationis christi, ac sanctæ et venerandæ Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, seu in natalibus sanctorum apostolorum atque beati Joannis Baptiste, necnon in festivitibus sanctæ Dei genitricis Mariæ, simulque in Domini nostri Nativitatis die, pariterque in solemnitate Ecclesiæ tuæ die, et natalitio tuo die; verum etiam in consecratione episcoporum et presbyterorum, et quando a te synodus celebratur, si forte conventiculum illic fuerit neophytorum, qui ad fidem tua exhortatione sunt perducendi, necnon in festivitate sancti Stephani protomartyris, sanctique Laurentii, et illorum sanctorum qui corporaliter in tua requiescunt parochia, uti concedimus die, sicut a prædecessore nostro domino Gregorio hujus almæ sedis præsumptum est. In secretario vero tua fraternitas pallium induere debet, et ita ad missarum solemnia proficisci, et nihil tibi ausu, temeritate præsumptionis arrogare; ne, dum in exteriori habitu inordinante aliquid arripitur, ordinate etiam quæ licere poterant amittantur. Cujus quoniam indumenti honor modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur ut et morum tuorum ornamenta convenient, quatenus auctore Deo recte utrobique possis esse conspicuus. Itaque vita tua filiis tuis sit regula: in ipsa, si qua fortitudo illis ingesta est, dirigant in ea quod imitentur aspiciant; in ipsa se

A semper considerando proficiant, ut tuum post Deum videatur esse beneficium quod vixerint. Cor ergo neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa deiciant; sed quidquid illud fuerit, virtute patientiæ devincatur. Nullum apud te locum odia, nullum favor indiscretus inveniat. Benignum te sentiant boni, districtum mali cognoscant; insontem apud te culpabilem suggestio mala non faciat; nocentem gratia non excuset. Remissum te delinquentibus non ostendas, ne quod ultus non fueris, perpetrari permittas. Sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et iudicii severa districtio, unum scilicet quod innocenter viventes foveat, aliud quod inquietos feriendo a pravitate compescat. Sed quod nonnunquam propositorum scelus, dum districtus malorum vult vindex existere, transit in crudelitatem correctio, iram iudicio refrena, et censura disciplinæ sic utere, ut et culpas ferias, et a dilectione personarum, quas corrigas, non recedas. Misericordem te, prout virtus patitur, pauperibus exhibe. Oppressis defensio tua subveniat, opprimentibus modesta correctio contradicat. Nullius faciem contra justitiam accipias, nullum quærentem justitiam despicias, custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitem potentia sua aliquid extra viam apud vos suadeat rationis audere, nec pauperes de sua faciat humilitas desperare: quatenus Deo miserante talis possis existere qualem sacra lectio præcipit, dicens: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse (I. Tim. III)*. Sed his omnibus salubriter uti poteris, si magistram charitatem habueris, quam qui secutus fuerit, a recto aliquando tramite non recedit. Ecce, frater charissime, inter multa alia, ista sunt sacerdotii, ista pallii: quæ si studiose servaveris, quod foris accepisti intus habes. Fidem autem quam in tuis epistolis breviter assignasti, licet latius explanare debueras, Redemptori tamen nostro gratias agimus, quod eam in ipsa brevitate ratam esse cognovimus. Sancta Trinitas fraternitatem vestram gratiæ suæ protectione circumdet, atque in timoris sui via nos dirigat, ut post hujus amaritudines ad æternam simul pervenire dulcedinem mereamur. Amen.

VI.

EPISTOLA LEONIS VII AD HUGONEM FRANCORUM REGEM
ET MONASTERII S. MARTINI TURORENSIS ABBATEM.

(Anno 938).

Vetat ne in B. Martini monasterium aditus detur mulieribus.

[Apud Mansi, *Conciliorum* tom. XVIII.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, glorioso principi Francorum, filio nostro HUGONI videlicet abbati beatissimi Martini, et perpetuis successoribus in perpetuum.

(710) Confer epistolam Joannis XII ad Dunstanum Cantuar, archiepisc. infra suo loco. HARD.

Conditor universitatis atque dispositor Christus Dominus, per sacrosanctam suam Incarnationis mysterium, universalem Ecclesiam sibi copulare dignatus est, diversos vero sanctos in eadem Ecclesia quasi diversa in uno corpore membra disposuit: et unumquemque, prout interno ejus consilio placuit, in ipsius Ecclesie corpore, cujus ipse caput fieri dignatus est, mirabiliter ordinavit: quosdam excellentius decorans, ut sicut membra in corpore quaedam honestiora sunt, et suis officiis apta, ita et in Ecclesia vel excellentior, vel inferior quisque vices suas ipso auctore disponente convenienter expleat, ut scilicet, juxta apostolum, *stella differat a stella in claritate (I Cor. xv)*. At vero inter eos quos divina dispensatio sublimius evehit, prædictus beatissimus Martinus Turonicæ sedis archiepiscopus non mediocriter effulget, cujus videlicet gloriam universalis Christianitas attestatur, quæ illum, divino instinctu quodam, speciali affectu communiter amat, ita ut nusquam alio post sanctorum apostolorum limina de tam longinquis et diversis nationibus confluant oratores, sicut faciunt ad ipsius venerabile sepulcrum. Nam et ipse sacer lacus ubi quiescit, in magna reverentia etiam ab antiquis diebus non solum apud vulgares, sed et apud excellentissimos reges ac principes fuit, sicut nonnulli vestrum videndo sciunt. Ut enim audivimus, nulli unquam femine intra ambitum monasterii, etiam sub tempore paganorum, permittebatur accessus. Cum vero necesse fuit ut propter illorum incursionem in civitate collocaretur, plangebant sui cultores, quia non valebant eum sic in tanta reverentia, ut olim, venerari, nec mulierum prohibere concursum. Ob quod etiam juxta ejus basilicam fundari murum studuistis, ut ita vel ab incendio defendi, vel in pristina honestate posset ipse locus haberi. Sed res in contrarium versa est, quia per occasionem castelli mulieribus et impudens et libera conversatio est, cum tamen hoc nil aliud facit, nisi sola negligentia et tepor servitorum ejus. Siquidem venet dies judicii, et unusquisque in suo ordine insurget, et manifestum erit per quos religio sit erecta, vel per quos neglecta. Dolendum nobis est tempora jam periculosa venisse, et sic apparet charitatem apud multos refrixisse, iniquitatem vero nimium superabundasse. Verum quia sancta Ecclesia beato Petro apostolorum principi specialiter commissa est, et per eum successoribus ejus, necesse est ut quisque nostrum, prout Deo largiente potuerit, ejusdem Ecclesie, quousque indiget, utilitatem per aliquam auctoritatem sustentet. Et idcirco videtur nobis ut vestram negligentiam quæ est erga cultum illius loci sanctissimi, per nostrum interdictum commoneamus.

Itaque in primis observamus in Domino, ut tu abbas excellentissimus Hugo, et ipsius cœnobia præpositi, curam summopere adhibeatis, quate-

nus per totum veteris muri ambitum, usque ad viam que juxta latus basilicæ aquilonare vergit, nulla, postquam hanc epistolam videritis, femina licentiam habeat commorandi, sed nec intrandi quidem, nisi solius causa orationis. Si quis vero de ministris hoc apostolicum interdictum neglexerit, aut aliqua femina intrare præsumpserit, tandem excommunicatus sit, quousque promissa emendatione absolvi mereatur. Sin autem, quia per audaciam et contemptionem ad hoc transgrediendum pertinax exstiterit, illum prorsus, vel illam, excommunicamus. Observantibus hæc gratia et pax Christi per suos apostolos et beati Martini preces multiplicetur.

Scriptum per manum Theodori notarii et scribarii sanctæ Romanæ Ecclesie in mense Januario, et indictione undecima, Ludovico Francorum rege (711).

VII.

LEONIS VII PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO CLUNIACENSI.

Petente Odone abbate confirmat Cluniacense cœnobium cum omnibus rebus ad ipsum pertinentibus liberum ab omni dominatu cujuslibet personæ, prohibetque ne unquam ulli, aut canonico, aut laico, aut etiam abbati monacho, nisi regulariter viventi commendetur. Libertatem quoque electionis ipsius abbatis asserit.

LEO episcopus, servus servorum Dei, ONONI religioso abbati Cluniacensis cœnobia in honore summorum apostolorum Petri et Pauli consecrati, quod a Guillelmo Aquitanorum duce constructum est, et per te tuis successoribus in perpetuum.

Sicut pietati fidelium patet, universalis Ecclesie cura beato Petro specialiter commissa est, et per ipsum successoribus ejus. Quapropter nostro moderamini convenit, ut nos, qui Deo auctore sanctæ sedi Romanæ præsidemus, quibuslibet fidelibus secundum religionem viventibus vel conversantibus pia benevolentia subveniret, ubi forte nostrum suffragium indigent vel expetunt, certatim satagamus. Et idcirco prædictum Cluniacense cœnobium, primo quidem pro amore beatorum apostolorum quibus consecratum est, ac pro religione quæ ibidem tenetur, deinde etiam pro dilectione filiorum nostrorum, videlicet regum Hugonis atque filii ipsius Lotharii, qui locum ipsum, ut audivimus, multam fovent, sublimare atque solidare per nostram apostolicam auctoritatem decrevimus. Itaque, sicut in privilegiis prædecessoris nostri Joannis papæ continetur prædictum cœnobium ab omni dominatu cujuslibet personæ, omnesque res ad ipsum pertinentes, quas nunc vel monachi tenent, vel juste acquisituri sunt, liberum et absolutum esse præcipimus; Romanæ tantum sedi, sicut in testamento bonæ memoriæ Guillelmi continetur, ita sit subjectum, ut nunquam aut canonico, aut laico, aut etiam abbati monacho nisi regulariter viventi commendetur. Villas vero quas ibidem piæ memoriæ Rodolphus rex contulit ob hoc ad prædictum cœnobium ex

(711) Verba Ludovico Francorum rege haud dubie aliena sunt.

toto confirmamus : quia licet, ut fertur, ad Lugdunensem vel Matisconensem ecclesiam pertinuerint, non est tamen aliquis tam longævæ ætatis, qui unquam in prædictis ecclesiis vestituram de illis villis ullam habere vidisset. Et quia præstitutum legale tempus ad recuperandas hujusmodi querelas pertransiit, omnis repetitio conquiescat. Cæterum de ordinando abbate et de immunitate rerum ipsius cœnobii, sicut in jam dictis privilegiis continetur, sit perpetualiter observatum. Si vero illa prædia, quæ prædicti reges filii nostri eidem loco contulerant, vel aliquid aliud de rebus, aut de cœnobio quod vocatur Carilocus, quod noster antecessor per auctoritatem privilegii ad ipsum Cluniacum dedit, aliquid usurpare aut retinere præsumperit, hunc excommunicamus. Cæterum B

Scriptum per manus Leonis notarii et seriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, indictione XI. Capellam autem Petronnano, quæ contraria est ecclesiæ beati Petri de Lango, sicut actum est in concilio episcoporum apud Cabilonem, funditus excommunicamus, et omnibus sacerdotibus præcipimus ex Dei et S. Petri auctoritate, vel nostra, ut nullus in ea divinum officium agere præsumat.

VIII.

LEONIS VII PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO S. BENEDICTI FLORIANCENSIS.

(Anno 938.)

Monasterii S. Benedicti Floriancensis disciplinam, ab Odone abbate et Hugone, duce Francorum, restitutam, et possessiones et privilegia confirmat.

[Apud Mabill. *Acta SS. ord. S. Bened.*, V. 907.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, ODONI religioso abbati venerabilis monasterii sancti Benedicti, qui et Floriancensis, in quo ipse requiescit in corpore, ac per te in eodem monasterio venerabili, tuisque successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollutibus benigna compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione assensum imperitari. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum obtinere confidimus, dum venerabilia loca nostro fuerint adminiculo reparata. Et in hoc debemus omne studium habere : ut quia nostris peccatis exigentibus rerum ordo nimis turbatus est, illum, in quantum Deo largiente possumus, sustentare curemus. Inde ergo valde gavisi sumus, quia prædictum cœnobium beatissimi Benedicti, qui est Pater et dux monachorum, reflorescere ad normam monasticæ religionis audimus. Nam cum ille monasticus ordo nimium ubique

sit imminutus, spes nobis inest, quia si in illo cœnobio, quod est quasi caput ac principium, observantia religiosa refloruerit, cætera circumquaque posita, quasi membra convalescant. Ut enim ait Apostolus, *gaudente uno membro reliqua membra congaudent* ; sic econtra omne caput languidum, et omne cor mœrens... *A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas*... Ut ergo... conversationis... sicut certa verissimæ relatione comperimus, quod filius noster Odo venerabilis abbas in hoc monasterio, et venerabilis vir Hugo, videlicet dux Francorum, ibidem nuper stabilierunt, alacrius et securius in regulari disciplina proficiat ; omnimodis loco illi favere ac suffragari nostra apostolica ammonitione ac auctoritate providere decrevimus. Itaque per illam auctoritatem et potestatem, quam Christus Dominus noster in beato Petro apostolorum principe rectoribus sancta Ecclesiæ concessit, per ejus quoque apostolicæ nostræ auctoritatis [decretum] constituimus atque ordinamus, ut nunquam locus ille, aut res quælibet ad ipsum pertinentes, sub alicujus potestate, nisi tantum regi submittatur ; neque ipse rex, vel aliquis princeps, unquam ipsum locum tradat aut episcopo, aut canonico, vel alicui abbati, sive laico homini, aut cuilibet personæ ad dominandum : sed sicut prædictus Pater Benedictus constituit, talem post discessum supradicti abbatis Odonis monachi habeant, qualem omnis congregatio, vel minima pars saniori consilio secundum Deum elegerint, sive de ipsa congregatione, sive de alia qualibet monastica fraternitate fuerit. Si autem (quod absit) talem personam eligere maluerint, qui vel per munus, vel per cupiditatem inanis gloriæ præesse voluerit ; hoc per nomen Domini et sanctæ genitricis ejus, in cujus honore locus ipse dedicatus est, necnon et beati Petri omnium Ecclesiarum principis, omnimodis prohibemus. Et quicumque vel de ipsis monachis, vel de quolibet ordine qualiscunque persona, aut in ordinando abbate, aut in læsione rerum, sive in detrahenda vel impedienda conversatione, quam novelli fratres tenere visi sint, contrarius extiterit, hunc sub anathematis vinculo innodamus, donec humiliatus resipiscat. Villas vero quas in opus fratrum per testamenti auctoritatem ab antiquis constat esse decretas, id est ipsam vallem totam, et Caput-Servium, et Everam, et Arnimicurtem, et Diacum, atque Toriacum, et Sarmaciola, vel quod apud Stampas habere videtur, et Vinolium, sive cætera quæcunque in prædicto testamento continentur, ita sibi communiter fratres habeant, ut nec ipse abbas, nec aliqua persona in potestate alterius quidquam dirigere possit. In ordinando autem abbate tam rex, quam episcopi, vel boni principes, vel laici, hanc potestatem juxta beati Benedicti præceptum habeant, ut pravorum non permittant prævalere consensum : sed talem constituent, qui secundum regulam, et religiosas prædictorum Patrum consuetudines præesse studeat. Quia vero jam dictus ordo nimis pene ubique erat

prævaricatus, et nonnulli fratres in quibusdam cœnobiiis ingemiscunt, quod nec ipsi absque proprietate conservari, vel alios habere volentes emendare non possunt, visum nobis est ut hanc licentiam tribuamus, quod eis qui voluerint studio meliorandæ vitæ ad ipsum ducem monachorum confugere, a suis abbatibus non negetur: sed tandiu liceat illis permanere juxta consuetudinem, quam invenerint apud fratres prædicti cœnobii, quousque in suis monasteriis ordo regularis florere videatur. Econtra permittimus, ut si alicui de.... onerosa fuerit, ut suo potius detrimento..... discedat, ut non alios inquietet. Cæterum immunitas..... auctoritatis nostræ constituta sic illibata in omnibus locis, [ut nulla] potestatis persona familiam distringere, aut res ipsas usurpare, aut inquietare præsumat. Verum ut hæc omnia firmitus teneantur, quicumque adjuutores ipsius cœnobii fraternitatis in bono fuerint, hos, quantum nobis potestas a Deo per beatum Petrum collata est, sicut sanctæ Ecclesiæ fideles, si emendare voluerint, absolvimus; illos vero qui contrarii quolibet modo extiterint, sub anathematis vinculo, ut jam dictum est, nisi resipuerint, usque in diem Domini obligamus. Pax et gratia Christi observantibus multiplicetur.

Scriptum per manum Theodori notarii et subdiaconi S. R. E. in mense Januario, indictione xi. Bene valete. Datum v Idus Januarii per manum Nicolai primicerii summæ apostolicæ sedis, anno Deo propitio pontificatus domini nostri Leonis pontificis et universalis VII papæ in sacratissima sede beati Petri apostoli m, in mense et indictione suprascriptis.

IX.

LEONIS VII EPISTOLA AD GUIDONEM LUGDUNENSEM, TUTELONEM TURONENSEM, etc.

(Anno 938.)

Miserabilem Ecclesiæ statum deflet; de regulari disciplina in monasterium Floriacense ab Odone abbate redurta.

[Apud Mabill. ubi supra.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, fratribus et filiis, videlicet archiepiscopis, atque eorum suffraganeis, GUIDONI Ecclesiæ Lugdunensis, TUTELONI Turonensis, GERUNCO Bituricensis, GERLAUNO Senonensis, ARTALDO Rhemensis atque successoribus eorum in perpetuum.

Sicut vestra fides et pietas non ignorat, infantum Christus Dominus noster sanctam Ecclesiam dilexit, ut eam proprio sanguine compararet, quam et cæteris quidem apostolis et eorum successoribus commendavit. Sed maxime per ipsorum principes beatissimum Petrum et Paulum hanc disponere decrevit: quorum successores tam in hac sancta sede, quam ubique terrarum, quicumque ex fide vixerit, eandem quisque in suo tempore juxta apostolicæ institutionis formam regere studerunt. Sed, ut considerantibus palam est, in his nostris diebus tempora periculosa venerunt, et frigescente charitate nimium

A superabundat iniquitas: ita ut rerum ordo totus pene turbatus sit, et nullus jam locus religioni restare videatur. Nos vero (quod nimis dolendum est) nec ex adverso ascendere, nec impietatem reprimere certamus: sed quidquid aliud est quod religioni adversatur, clausis mentalibus oculis negligenter transilimus. Porro, quamvis inertes et desidiosi, nostram negligentiam minime pertimescamus, ignorare tamen non possumus, quod de nostra villicatione Deo rationem reddituri sumus. Quapropter, charissimi, nitamur, quantum per divinam gratiam possumus, ut a custodienda religione vel piis actibus ex toto vacui non inveniamur. Ut autem ad rem veniamus ob cujus occasionem ista dicere cœpimus, intimatum est nobis, etiam et certa verissimaque relatione comperimus, quod filius noster Odo venerabilis abbas ex monasterio admodum reverendo, vocabulo Floriaco, quod est in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ et sancti Petri constructum, ubi requiescit egregius Pater dominus noster beatissimus Benedictus, decus videlicet gemmaque monachorum, regularem conversationem ex traditione suorum prædecessorum tenere aliquatenus cum suis fratribus inibi Deo servientibus videatur. Hunc ergo ordinem in prædicto loco, Deo favente, aliquatenus, ut audivimus.... Sic desinit Floriacense exemplum, quod utinam integrum haberemus.

X.

PRIVILEGIUM PRO MONASTERIO SUBLACENSI.

C Leoni, monasterii S. Benedicti Sublacensis abbati, et ejus successoribus, « interventu sui dilecti spiritualis filii Alberici, gloriosi principis et senatoris, » monasterium S. Erasmi in Cælio monte regendum tradit.

[Cocquel. I, 246.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio LEONI monacho presbytero, atque abbati venerabilis monasterii sancti Benedicti apud Sublacum, sanctæque tuæ congregationi, successoribusque tuis ejusdem monasterii in perpetuum.

Creditæ speculationis cura impellimur, necnon Christianæ religionis ardore pro studio divini cultus permovemur, pro venerabilium locorum stabilitate, atque Deo servientium securitate anxios esse, ut hoc proveniente pio labore animo Christo dicatæ, quæ se illi diebus et noctibus servire decreverunt, imperturbate perseverent, necnon illæ permaneant firmæ, quæ a Christianis in Dei laudem constructæ sunt. Quia igitur monasterium sancti Christi martyris Erasmi quod in hac civitate Romana in Cælio monte constructum est, omnino jam elapso tempore congregatione servorum Dei nudatum esse constat, et solitudine, nullo in eo aut præposito, aut monacho habitante prævidimus interventu nostri dilecti spiritualis filii Alberici gloriosi principis, et senatoris prædictum monasterium sancti Erasmi vobis committere, et eidem vestro monasterio Sublacensi sociare pro refugio, et utilitate congregationis fratrum in eodem venerabili loco laudes Domino Deo

nostro exsolventium. Decernimus in perpetuum, ne, quod absit, a persecutione paganorum, vel ab iniquis hominibus supradictum monasterium sancti Benedicti destruat; ideo jam dictum monasterium sancti Erasmi cum cellis, domibus aliisque ædificiis, parietibus suis, in circuitu ejus, una cum hortis, terris, sementalibus, olivetis, arboribus fructiferis et omnibus suis pertinentiis, sitis Romæ in regione secunda, an e venerabilem sancti Christi protomartyris Stephani ecclesiam in prædicto Cælio monte, inter hos affines. A primo latere est curtis Gregorii integra, et via publica, et domuncula Petri Joannis, et domuncula plurium hominum, aliorumque ædificiorum cum crypta, et terra sementaria, vulgo appellata Centum Scutorum: a secundo latere terra sementaria Leonis religiosi presbyteri, et via publica, quæ ducit ad decennias: tertio latere terra sementaria hæredum Adriani, quondam de Balneo Neapolitano, et hortum vineatum Sergiæ nobilis femine: a quarto latere est domuncula oratorii sanctorum Cosmæ et Damiani: e via publica pars confinium monasterii sancti Erasmi cum omnibus ad se pertinentibus, tam intus, quam extra, et circa se, seu ubicunque posita fuerat una cum casali, quod appellatur Quintum, omnibusque suis pertinentiis in integrum a præsentis undecima indictione vobis, vestrisque successoribus ejusdem monasterii abbatibus concedimus et confirmamus in perpetuum cum timore Dei regendum, et detinendum ad usum, et utilitatem prædicti monasterii Sublacensis. Pro quo sub divini judicii obtestatione promulgantes decernimus, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum, aut cujuscunque dignitatis persona, aut conditionis sit, audeat a vestra jurisdictione auferre, aut aliquam læsionem inferre, quovis ingenio, seu argumento, quin potius in jurisdictione vestri monasterii stabiliter possidenda permaneant. Si quis autem id præsumpserit, sciat se anathematis vinculo innodatum, atque a regno Dei alienum, nisi resipuerit, et cum diabolo, ejusque atrocissimis pœnis, et cum Juda traditore Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi æterno igne comburendum, et in voraginem, tartareumque chaos demergendum cum impiis se sciat. Qui vero pio intuitu custodes, et obediētes observatores hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterint, benedictionis gratiam et cœlestis retributionis mercedem a justo iudice promereantur.

Scriptum per manum Leonis sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarii in mense Ferbruario, superscripta indictione undecima. Bene valete. Datum quinto Idus Ferbruarii per manum Nicolai primicerii pontificatus anno tertio.

XI.

LEONIS VII EPISTOLA AD WIDONEM LUGDUNENSEM,
TEOTOLONEM TURONENSEM, etc.

(ANNO 938.)

Illis monasterium S. Mariæ et S. Petri Rivipullense

commendat, cujus bona qui invaserit, eum anathematizari jubet.

[Apud Marcam, in Append. ad *Marcam Hisp.*, p. 851.]

LEO episcopus, servus servorum Dei, dilectissimis fratribus et filiis, videlicet archiepiscopis et episcopis atque eorum successoribus, WIDONI Ecclesiæ Lugdunensis, TEOTOLONI Turonensis, GERUNCONI Biturigensis, GERLAUNO Senonensis, ARTALDO Rhemensis, ALMÉRICO Narbonensis, RICULFO Elenensis, GODMARO Gerundensis, WILLARANO Barchinonensis, WADAMIRO Ausonensis, WISADO Urgellensis, atque eorum successoribus in perpetuum.

Sicut vestra pietas non ignorat, intantum Christus Dominus noster Ecclesiam dilexit, ut eam proprio sanguine compararet: quam et cæteris quidem apostolis et eorum successoribus commendavit, sed maxime per ipsorum principes beatissimum Petrum et Paulum hanc disponere decrevit: quorum successores tam in hac sede quam ubique per orbem terrarum, quicumque ex fide vixerunt, eandem quisque suo tempore juxta apostolicæ institutionis formam, regere studere. Sed, ut considerantibus palam est, in his nostris diebus tempora periculosa venerunt, et frigescente charitate, fit ut nullus jam locus religioni restare videatur. Nos vero, quod nimis dolendum, nec ex adverso ascendere, nec impietatem reprimere certamus; sed quidquid illud est quod religioni adversatur, clausis mentalibus oculis negligenter transilimus. Porro quamvis inertes et desidiosi nostram negligentiam minime pertimescamus, ignorare tamen non possumus quod de nostra villicatione Deo rationem reddituri sumus. Quapropter, charissimi, nitamur, quantum per divinam gratiam possumus, ut a custodia religionis vel piis actibus ex toto vacui non inveniamur. Ut autem ad rem veniamus, ob cujus occasionem ista dicere cœpimus, intimatum est nobis et jam certa verissimaque relatione comparimus quod filius noster Arnulfus venerabilis abbas in monasterio admodum reverendo vocabuli Riopollensis, quod est constructum inter duo flumina Tezer et Freber in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ et sancti Petri, ubi beatissimi Benedicti domini nostri videtur ordo servari, qui est decus gemmaque monachorum, cujus regularem traditionem auctoritate prædecessorum suorum tenere aliquatenus cum suis fratribus inibi Deo militantibus videtur. Hunc ergo ordinem in prædicto loco Deo annuente aliquatenus, ut audivimus, reflorescentem toto nisu in his, quæ ad nos pertinent, refovere decrevimus. Et idcirco hanc apostolicæ auctoritatis epistolam vice apostolorum principis beati Petri, quam tenere, ac si indigni, cernimur, vestre benignitati pro eodem filio nostro Arnulfo abbate et ejus successoribus et ejusdem monachis dirigimus, obsecrantes et præcipientes ut, sicut de vestra communi obediētia necnon sollicitudine confidimus, in his quæ ad curam pastorem pertinent, non negligatis subvenire illorum necessi-

tatibus. Ubicunque autem hæc unanimis fraternitas in Dei servitio, isdemque locus jam Deo favente tam in religione quam etiam in prædiis et in villis spatiatus est et exorevit, similiter et circum adhaerentia seu procul posita loca sanctorum omnipotenti Domino servientium cum sancta religione, statuimus ut, si quis violentus et rapax inquietare, aut ipsas res diripere, villasque cum omnibus adjacentiis suis sive appenditiis suis et omnibus quæ ad ipsius sancti monasterii Hiopullensis monachos et ejusdem sanctæ congregationis regulariter viventes pertinent, infringere tentaverit vel præsumpserit, præcipimus episcopo Guadamiro sedis Ausonensis, in cujus diocesi ipsum situm est monasterium, vel omnibus successoribus ejus, ut mea vice per exemplar hujus pagine, quisquis ille fuerit, nostra commonitione conveniatis et si potestis emendate et corrigite. Et si quidem emendaverit, gratiam et communionem intra sanctæ matris Ecclesiæ gremium ei permittimus. At si rebellis et improbus mea vestraque commonitione peccata emendare noluerit, vice beati Petri præcipimus quatenus illum furem et violatorem sanctæ Dei Ecclesiæ omnes supra nominati archiepiscopi et episcopi cum vestris successoribus sub anathematis vinculo innodate [innodetis], sitque pars ejus cum Datan et Abiron, quos et terra pro illorum vivos absorbit superbia. *Fiantque filii ejus orphani et uxor ejus vidua, parvuli [nutantes] transferantur filii ejus, et mendicent, et ejiciantur de habitaculis suis; scrutetur fenerator omnem substantiam ejus, et diripiant alieni labores ejus: non sit illi adjutor, nec sit qui misereatur pupillis ejus (Psal. cviii, 9). Et iterum: Omnis qui dixerit: Hæreditate possideamus sanctuarium Dei: Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti. Sicut ignis qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes, ita persequatur illos Deus, et adimpleat facies eorum ignominia, ita ut erubescant et conturbentur et confundantur et pereant (Psal. lxxxii, 13). Sintque maledictiones illæ super eum, quas Dominus super filios Israel, si eum audire contempserint, per beatum Moysen promulgavit. Sitque maledictus in civitate, maledictus in agro, maledictum cellarium ejus, maledictus fructus ventris ejus, et maledictus fructus terræ illius, maledicta armenta bovum ejus, et greges ejus ovium, maledictus egrediens et regrediens. Disperdat illum Dominus de terra velociter. Percutiat illum Dominus fame et siti, egestate, febre et frigore donec pereat. Tradat illum corruentem ante hostes ejus: sitque cadaver ejus in escam cunctis volatilibus cæli et bestiis terræ. Percutiat illum Dominus ulcere pessimo scabie quoque et prurigine, amentia et cæcitate ac furore mentis; et palpet in meridie, sicut palpare solet cæcus in tenebris. Et sicut Dominus beato Petro ejusque successoribus, quorum vicem, quamvis indigni, tenemus, potestatem dedit ut quodcumque ligarent super terram, ligatum esset in cælis, et quodcumque solverent super terram, solutum esset in cælis; ita illis, si*

A emendare noluerint, cælum claudimus, terram ad sepeliendum negamus; et demergatur in profundum inferni, solvatque ibi quod gessit usque ad novissimum quadrantem. Hanc sane epistolam non solis episcopis, sed etiam abbatibus vicinis aut longe remotis, qui sub hac norma regulariter degunt, quam Dominus per beatum sanxit Benedictum, dirigimus, ut nobiscum hujus excommunicationis stringant nodum: Quatenus si paucorum episcoporum excommunicationem contemnendam stultus ille putaverit, saltem multorum consensu ejus impietas frangatur, et membra, quæ pro invicem sollicita fuerint, quietius atque robustius in Christi corpore teneantur. Sane istam, per quam vobis loquimur, epistolam sigillo apostolicæ dignitatis atque auctoritatis insignimus, et tam in cænobio beatæ virginis Mariæ quam in reliquis sanctorum locis perpetuo conservandam tradimus. Valete in amorem Jesu Christi Domini nostri. Amen.

XII.

PRIVILEGIUM LEONIS VII PRO MONASTERIO CLUNIACENSI.
(Anno 936-39)

S. Odoni, abbati Cluniacensi, ejusque successoribus Saviniacum et Ambariacum curtes asserit, petente « Hugone glorioso rege una cum filio suo rege Lothario. »

[Bullar. Cluniac., 2].

LEO episcopus, servus servorum Dei, domino Odoni venerabili abbati Cluniacensis monasterii suisque successoribus in perpetuum.

C Desiderium, quod religioso proposito, et sanctorum locorum stabilitati pertinere monstratur, sine aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum, et quoties in quibusdam ejus utilitatibus noster assensus et solitum apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenis subvenire, et ratum pro integra securitate ex ratione solidare; ut ex hoc et ipsius venerabilis loci salus et indemnitas procuratur, et nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus præscribatur. Igitur quia noster dilectus filius Hugo gloriosus rex, una cum filio suo rege Lothario deprecatus est nostrum apostolatum, quatenus confirmassemus per nostrum apostolicum privilegium donum de duabus curtibus nomine Saviniaco et Ambariaco, quas ipse Hugo rex præcepti sui pagina dedit supradicto venerabili monasterio, quod in honore sanctorum apostolorum Petri et Pauli ædificatum est, tam pro salute animæ suæ parentumque suorum cum ecclesiis, terris, vineis, domibus, campis, pratis, pascuis, silvis, salictis, arboribus pomiferis et fructiferis diversi generis, vel infructiferis, puteis, fontibus, rivis aquæ perennis, ædificiis, adjunctis adjacentibusque suis cultis vel incultis, una cum familiis masculis et feminis ibidem vel ubique residentibus, et cum omnibus ad supra scriptas curtes generaliter et in integro pertinentibus, exceptis tribus personis, quas prædictus rex in suo præcepto sibi retinuit, sitas in

comitatu Lugdunensi. Nos vero inclinati precibus eorum, qui vicem apostolicam retinemus, quibusque cura omnium ecclesiarum commissa est, maxime istius monasterii, quod juri sanctæ Romanæ atque apostolicæ Ecclesiæ nobisque subjectum est, ita confirmamus ea omnia, sicut per præceptum prædictus filius noster donavit suprascripto monasterio, ut nullus homo parvus magnusve, vel cuiuscunque dignitatis audeat vel præsumat contra hujus nostri apostolici privilegii auctoritatem ipsa invadere vel rapere, sed secure et quiete perpetualiter in eodem monasterio permaneant. Pro quo etiam sub divini iudicii obtestatione promulgantes decernimus, ut nullo ingenio aut argumento auferre audeant, potius autem jure perpetuo in eodem venerabili monasterio, ut superius affixum est, afficiant, et in potestate atque ditione Odonis abbatis, vel omnium successorum suorum abbatum, seu monachorum ibidem Deo servantium permaneant disponenda ac possidenda. Si quis autem temerario ausu contra hujus nostræ apostolicæ præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire vel agere tentaverit, sciat se domini nostri apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini Dei et Salvatoris Jesu Christi in æternum ignem concremandum simulque et in voraginem tartareumque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custodes et obediens atque observatores nostræ salutiferæ præceptionis extiterint, benedictionis gratia et celestis retributionis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereantur.

XIII.

EPISTOLA LEONIS VII AD ADALDAGUM HAMBURGENSEM EPISCOPUM.

(Anno 937-39)

Illi pallium mittit.

[Apud Lappenberg, *Hamburg. Urkund.*, p. 42.]

Leo, episcopus et servus servorum Dei reverentissimo et sanctissimo ADALDADO sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ episcopo, quæ sita est ultra fluvium qui vocatur Albia, diebus vitæ tuæ tantummodo.

Si pastores ovium, etc., ut in bulla Nicolai I et Stephani V pro eadem Ecclesia, usque ab assumptione sanctæ Dei genitricis Mariæ... *Reliqua desunt in autographo.*

XIV.

EPISTOLA LEONIS VII AD FRIDURICUM MOGUNTINUM ARCHIEPISCOPUM.

(Anno 937-39).

Friduricum prodit « suum vicarium et missum in cunctis regionibus totius Germaniæ. » Permittit ut Judæos, nisi Christianam fidem suscipiant, civitatibus expellat; invitos vero baptizari vetat.

[Apud Wurdwein, *Epistolæ S. Bonifacii*, 373.]

Leo episcopus, servus servorum Dei, reverentissimo et sanctissimo confratri nostro FRIDURICO sanctæ Moguntiensis Ecclesiæ archiepiscopo.

A Diebus vitæ tuæ tantum... Fraternalitatis amore constringimur ei apostolicæ sedis moderamine convenimur : ut consultis fratrum, prout Dominus dederit, respondeamus, eosque apostolicæ sedis auctoritate instruamus : et quia dilectio vestra exigit apostolicæ sedis consulta, quæ vobis denegare nec debemus, nec possumus, eo quod et prædecessores nostros multarum regionum episcopis hoc egisse liquet, quod et nos, qui in eadem sede, Domino largiente, collati sumus, agere debere fraterna charitas compellit. Unde hanc sanctam catholicam et apostolicam, caput omnium Ecclesiarum, Romanam scilicet Ecclesiam, quæ semper sanctorum Patrum sincerissimas auctoritates in omnibus suis actibus sequitur nostramque apostolicam sedem consulere voluistis, procul dubio quæ agenda vobis sunt, irretractabiliter maudare curamus. Igitur quia in vestris litteris nostrum apostolatam expetere voluistis, quatenus nostra auctoritate vicarius et missus nostræ apostolicæ sedis totius Germaniæ vos concedamus esse ; et quod asseritis, quia prisci Moguntinæ sedis metropolitani a nostra apostolica sede ex auctoritate beatissimi Petri apostolorum principis vicarii et missi apostolici totius Germaniæ fieri meruerunt : scitote nos diligenter in scrinio sanctæ Ecclesiæ nostræ privilegiorum schedas, quæ a prædecessoribus nostris duobus, videlicet Gregorii, Zachariæ et Stephani, ut asseritis, Bonifacio vestræ sedis antistiti apostolica roboratione esse concessa, sub diligenti cura et vehementi sollicitudine vive est... ri percepimus, et unam schedam cum illa auctoritate tantum potuimus invenire. Unde quia totis præcordiis et humili supplicatione efflagitatis, ut nostra apostolica auctoritate præceptum et licentiam vobis nostra concedat clementia, quatenus vice nostra sceleratos et pravæ vitæ homines habeatis potestatem corripere, et ad viam veritatis vestris exhortationibus revocare : concedimus vobis vice nostra licentiam, eo quod vos hinc sanctæ sedi subjectionem et omnem fidelitatem exhibere promittitis, ex auctoritate beati Petri apostolorum principis damus vobis potestatem, ut sitis noster vicarius et missus in cunctis regionibus totius Germaniæ. Ut ubicunque episcopos, presbyteres, diaconos vel monachos contra canonum et constituta sanctorum Patrum, sive contra ecclesiasticam regulam excessisse reperietis, apostolica auctoritate juxta canonum et instituta sanctorum Patrum illos corrigere et ad viam veritatis reducere non omittatis. De Judæis autem unde vestra fraternitas nostram conquæsit auctoritatem, utrum melius sit eos sacræ subjugare religioni, an de civitatibus vestris expellere : hoc vobis præceptum mandamus, ut fidem sanctæ Trinitatis, mysterium Dominicæ incarnationis cum omni sagacitate et prudenti consilio Dei cum reverentia illis prædicare non desistatis, et si credere et baptizari toto corde voluerint, immensis laudibus omnipotenti Domino referimus gratias ; si autem credere noluerint, de civitatibus vestris cum nostra auctoritate illos ex-

pellite, qui non debemus cum inimicis Domini societatem habere, dicente Apostolo : *Quæ enim communicatio luci ad tenebras, aut quæ pars fidei cum infidei?* Per virtutem autem et sine illorum voluntate atque petitione nolite eos baptizare, quia scriptum est : *Nolite sanctum dare canibus, et nolite mittere margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis.* Cæterum fidem sanctæ Trinitatis, quam Judæis et gentibus prædicatis, quam et ad sanctam Romanam Ecclesiam, matrem videlicet vestram, approbandam misistis, ita integram illibatamque creditis et tenetis, sicut apostoli eorumque successores nobis tradiderunt, et sancta Romana Ecclesia omnibus ubique gentibus prædicat.

XV.

LEONIS VII EPISTOLA AD GALLOS ET GERMANOS

(ANNO 937-39).

Multa quæ ad disciplinam spectant emendari jubet

[Apud Mansi, XVIII, 378].

LEO episcopus, servus servorum Dei, regibus, ducibus, episcopis, abbatibus, comitibus, pari etiam modo EGILOLPHO Juvanensis, ISINGRIMO Ratisponensis, LANTBERTO Frisingensis, WISUNDO Sebonensis Ecclesiæ venerabilibus episcopis, et cæteris per Galliam, Germaniam, Bawariam, Alemanniam commorantibus.

Si instituta ecclesiastica, ut sunt a beatis apostolis tradita, integra vellent servare Domini sacerdotes, nulla diversitas in ipsis ordinibus et consecrationibus haberetur. Sed dum unusquisque, non quod traditum est, sed quod sibi visum fuerit, hoc existimat esse tenendum, inde diversa in diversis locis vel Ecclesiis, aut teneri aut celebrari videntur. Hac de re fit scandalum populls, dum multa in vestra provincia contra canones ecclesiasticos decretaque majorum usurpare videntur : quæ quidem possent facile resecari, si episcopi in his non viderentur auctores, qui sæcularibus intenti, humanum favorem captantes, religionem violant, ordinesque corrumpunt. Nos siquidem divinis præceptis et apostolicis incitatur monitis, ut pro omnium Ecclesiarum statu, impigro vigilemus affectu. Idecirco fraternitati vestræ cognitum facimus, quod Gerardus sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ archiepiscopus, causa orationis ad limina veniens apostolorum, nostram apostolicam præsentiam visitare, et benedictionis gratiam a nobis percipere sollicite studuit, multa quæ reprehensione digna sunt nostris auribus lacrymosis vocibus intimavit, tota cordis intentione a nostra apostolica auctoritate de his quæ contra canonum regulam et decreta majorum in vestris geruntur provinciis quærens concilium. Scitis enim quod ab ipso domino beato Petro principi apostolorum (ejusque vicariis) omnium Ecclesiarum cura commissa est, Veritatis voce dicente : *Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* (Matth. xvi) ; cui etiam proprias oves commendavit, dicens : *Si diligis me, pasce oves meas*

(Joan. xxi). Et idecirco pro universis Ecclesiis sollicitudinem gerimus, et veluti in specula positi, quid per totius orbis provincias geratur, vigilantia cura insistimus. De quibus ergo apostolicam sedem consuluit, et qualia nos ei responsa dedimus, per hos nostros apices vobis intimare curamus. Ejus namque interrogatio seriatim talis erat.

De auguratoribus, et incantatricibus, et maleficis vario modo mortificatis a populo, si aliqua pœnitentia debeat exigi. De talibus namque personis, quid Veteris ac novi Testamenti pagina censeat, manifestum est. In lege namque Mosaica scriptum est : *Maleficos non patieris vivere* (Exod. xxii). Similiter in Samuelis libro legitur, quia exterminavit Saul omnes Pythonissas de terra, et alla quæ enumerare longum est. Sed nos etiam tales nostris exhortationibus ad pœnitentiam trahere debemus, ut magis ecclesiastico iudicio pœnitendo vivant, quam gladio vindice puniantur, dicente beato Paulo apostolo : *Non enim posuit nos Deus ad iram, sed in acquisitionem salutis* (I Thess. v). Quod si ecclesiastica iudicia spreverint, humanis subiaceant legibus. Meminisse enim debent a Deo potestates fuisse concessas, et ad vindictam noxiorum gladium fuisse permissum, et Dei ministrum fuisse datum in hujusmodi vindictam. Et dum in talibus improbis legum exercetur auctoritas, dicente beato Innocentio, erit dictator immunis.

Consultum est etiam utrum episcopi *Pax vobis, an Dominus vobiscum*, pronuntiare debeant. Sed non aliter per omnem vestram provinciam tenendum est, quam in sancta Romana Ecclesia. In Dominicis enim diebus, et in præcipuis festivitatibus, atque sanctorum natalitiis, *Gloria in excelsis Deo*, et *Pax vobis* pronuntiamus. In diebus vero Quadragesimæ, et in Quatuor Temporibus, sive in Vigiliis sanctorum, et in reliquis jejuniorum diebus, *Dominus vobiscum* tantummodo dicimus.

Post hæc consuluit si Dominica oratio in benedictione ciborum debeat usitari, quod fieri non oportet, quia in sanctificatione corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi hanc solummodo orationem sancti apostoli decantabant, et in Evangelio legitur quia post cœnam a Domino factam hymno dicto exierunt in montem Olivarum.

Post hæc interrogavit de eo qui matrem et filiam spirituales in conjugio ducit, quod ne fiat, sacri canones per omnia vetant. In canonibus Zachariæ ita habetur : *Ut presbytera, diacona, monacha, vel etiam spirituali commatre, aut spirituali filia nullus utatur.* Nam qui hujusmodi opus perpetravit, sciat se anathematis vinculo innodatum, et Dei iudicio condemnatum, atque a sacro corpore et sanguine Domini nostri Jesu Christi alienum ; et quicumque sacerdotum ejus communicare præsumperit, eorum iudicio condemnatus, sacerdotii sui honore privetur.

Dehinc intulit lamentabile et nimis lugendum, ut Domini sacerdotes publice ducant uxores, etsi filii

eorum valeant promoveri. Quod scelus, quia omnis sacra Scriptura contradicit, quia sanctum et venerandum Nicænum concilium vetat ne sacerdotes cum feminis habitare præsumant, multo magis ne copulari vel sociari mulieribus debeant, juxta sacros canones modis omnibus prohibemus. In Neocæsariensi namque concilio ita habetur (*Can. 1*): « Presbyter, si uxorem acceperit, ab ordine deponatur. Et qui in tali scelere fuerint reperi, nostra apostolica auctoritate ab omni priventur honore. » Filii vero eorum immunes ab eorum peccato sunt, dicente propheta: *Filius non portabit iniquitatem patris* (*Ezech. xviii*), et in sacro baptismo omnia dimittuntur peccata.

Dehinc perquisivit si a chorepiscopo ecclesiæ debeant consecrari, aut presbyteri ordinari, vel consignatio chris-matis et manus impositio fieri. Quæ omnia a chorepiscopis ne fiant interdiximus juxta canonum decreta. In concilio Antiocheno, capite decimo, sic habetur: « Qui in vicis et possessionibus chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem episcoporum perceperint, tamen sanctæ synodo placuit ut modum proprium recognoscant, et gubernent subjectas sibi ecclesias, ordinent etiam lectores et subdiaconos atque exorcistas: quibus promotiones istæ sufficiant, nec presbyterum, nec diaconum audeant ordinare. Si quis autem transgredi statuta tentaverit, depositus, quo utebatur honore privetur. »

Perquisivit etiam si vir et mulier tertio vel quarto gradu consanguinitatis conjuncti, et inscii, conjugio copulantur, postea Dei respectu compuncti, ostendunt se sacerdoti secrete confitentes peccata sua, utrum valeant eleemosynarum largitione ac bonorum operum exhibitione purgari. De talibus enim personis in Veteri et Novo Testamento multa reperiuntur exempla, maxime in conciliis Gregorii et Zachariæ, in quibus hæc continentur, ut conso-

brinam, novercam, neptem, fratris uxorem, nurum, vel etiam de propria cognatione, aut quam cognatus habuit, nullus conjugio præsumat sibi copulare. Si quis vero hoc nefario conjugio convenerit, et in eo permanserit, sciat se auctoritate apostolica anathematis vinculo innodatum, et nullus sacerdos ei tribuat communionem; et si inclinatus divisusque fuerit ab illicita copula, pœnitentiæ submitatur, ut sacerdos loci consideravit.

De vastatoribus autem ecclesiarum unde inquisivit, nihil aliud scribimus, nisi quod Paulus apostolus ad Timotheum scribens ait: *Argue, increpa obsecra cum omni imperio* (*II Tim. iv*).

His vero omnibus prælibatis, fraternitatem vestram monentus, per hanc nostram apostolicam jussionem, ut huic Gerardo archiepiscopo, cui vicem nostram in cunctis finibus vestris commisimus, in omnibus quæ ad ecclesiasticum ordinem pertinent, obedientes et adjuutores sitis, quatenus in una concordia persistentes, ut ecclesiastica jura et christianitatis religio in vestris partibus, quæ paganorum incursione et malorum Christianorum persecutione corrupta et depravata esse videntur, Domino largiente, et beato Petro apostolorum principe cooperante, ac rectitudinis normam valeant reformari, et vos in futuro examine securi possitis audire vocem Domini, dicentis: *Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui* (*Matth. xxv*).

Præter hæc Eberardo duci Bavariorum nostra auctoritate injungimus ut præfato Gerardo archiepiscopo in omnibus auxilium præstet, ut suæ Ecclesiæ status et rectitudo ac proprius vigor ad integrum culmen et priscum decorem suo juvamine valeat pervenire, si Dei indulgentia, et sancti Petri etiam, suorum delictorum a nobis vult accipere remissionem.

ANNO DOMINI DCCCCXLII.

STEPHANUS PAPA VIII, *al.* IX.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Cocquelines, Bullarum, Privileg. Rom. pont. ampl. Collect.)

Stephanus octavus, aliis nonus, quem natione Germanum fuisse plerique omnes scribunt, Leoni VII statim subrogatus, ordinatur mense Julio anno 939 (exstant enim in quarto Vignolii catalogo hæc: *Hujus tempore, scilicet anno Dominicæ incarnationis 939, obscuratus est sol ab hora secunda usque ad horam tertiam mense Julii, die 19, indictione xii*). Sedit itaque in pontificatu annos iii, menses iv, dies xv. Quare Stephanum obiisse dicendum est die 2 vel 3 mensis Decembris, anno 942. Corpus ejus in basilica principis apostolorum tumulatum est.